

Kwalitatieve analyse Wet Zorg en Dwang 2025

Unieke cliënten

In 2025 hebben 30 unieke cliënten binnen de Passerel één of meerdere vormen van onvrijwillige zorg ontvangen. In 2024 waren dit er 24. Dit is een stijging van 6 cliënten.

Het betreft hierbij zowel onvrijwillige zorg, als vormen van zorg die op grond van de Wet zorg en dwang (Wzd) gelijkgesteld worden aan onvrijwillige zorg. Dit zijn ingrijpende vormen van zorg waarbij bij wilsonbekwame cliënten toestemming is verleend door de wettelijk vertegenwoordiger en waarbij de cliënt geen verzet toont. Ondanks dat er geen sprake is van verzet, worden deze maatregelen geregistreerd en geëvalueerd volgens het Wzd- stappenplan, gezien de impact op de cliënt.

De Passerel biedt zorg en ondersteuning aan cliënten vanuit verschillende financieringskaders, namelijk WLZ, WMO en Jeugdwet. In 2025 is onvrijwillige zorg uitsluitend toegepast bij cliënten met een WLZ-indicatie.

In onderstaand overzicht is per locatie het aantal unieke cliënten met onvrijwillige zorg weergegeven. In totaal worden hier 31 cliënten geteld, doordat bij één cliënt zowel op de woning als op de dagbesteding een maatregel is ingezet. Hierdoor wijkt het in de tabel af van het aantal 30 unieke cliënten zoals hierboven beschreven.

Locatie	2024 Unieke cliënten met onvrijwillige zorg	2025 Unieke cliënten met onvrijwillige zorg	Stijging of daling in percentage
De Nieuwe Loine	3	3	0%
Geode A	3	2	-33%
Geode B	4	6	+50%
Homerus	3	5	+ 67%
De Baskuul	5	6	+ 20%
Sint Maartensweg/Brinklaan	2	5	+150%
Het Kristal	1	2	+50%
Logeeropvang	2	2	0%
Totaal	24	31	29 %

Unieke maatregelen

In het overzicht hieronder staan het aantal onvrijwillige zorg maatregelen per categorie. In 2025 zijn er 59 maatregelen geregistreerd, tegenover 27 maatregelen in 2024. Dit betekent een stijging van 32 maatregelen.

Van de maatregelen die in eerste instantie onder 'insluiting' zijn geregistreerd, bleken drie maatregelen onjuist geclassificeerd. Deze hadden geregistreerd moeten worden onder 'Beperking van de bewegingsvrijheid overig'. Deze foutieve registratie is halverwege het jaar gecorrigeerd.

Daarnaast is in 2025 voor het eerst een uitsplitsing gemaakt van maatregelen per locatie. Hierdoor is vergelijking met 2024 op locatieniveau niet mogelijk.

Categorie	Unieke maatregelen 2024	Unieke maatregelen 2025	Stijging in aantal
Medische controles en handelingen/therapeutische maatregelen	5	7	+ 2
Beperking bewegingsvrijheid - overig	13	21	+8
Beperking bewegingsvrijheid - mechanische fixatie	2	7	+5
Beperking bewegingsvrijheid- fysieke fixatie	3	8	+5
Beperking het eigen leven in te richten - communicatiemiddelen	3	3	0
Insluiten	0	6	+6
Toezicht – overige domotica	0	7	+7
Onderzoek aan kleding/lichaam	1	0	-1
Totaal	27	59	+32

Categorie	Homerus	Geode	St. Maartensweg / Brinklaan	De Nieuwe Loine	Het Kristal	Baskuul	Logeeropvang	Totaal
Medische controles en handelingen/therapeutische maatregelen	4	-	2	1	-	-	-	7
Beperking bewegingsvrijheid - overig	5	8	2	-	3	2	1	21
Beperking bewegingsvrijheid - mechanische fixatie	2	2	-	-	2	1	-	7
Beperking bewegingsvrijheid- fysieke fixatie	2	2	-	2	-	1	1	8
Beperking het eigen leven in te richten - communicatiemiddelen	-	1	2	-	-	-	-	3
Insluiten	2	3	-	-	-	1	-	6
Toezicht – overige domotica	2	1	4	-	-	-	-	7
Totaal	17	17	8	3	3	3	2	59

Duiding van de verleende onvrijwillige zorg en de verschillen ten opzichte van voorgaande analyse

Toename aantal cliënten en maatregelen

Het aantal cliënten dat in 2025 een vorm van onvrijwillige zorg (inclusief gelijkgestelde vormen) heeft ontvangen, is toegenomen ten opzichte van 2024 (stijging van 6 cliënten in totaal). Ook het aantal unieke maatregelen is aanzienlijk gestegen.

De belangrijkste verklaring voor deze stijging is de verbeterde en meer volledig registratie van onvrijwillige zorg. Uit de analyse over 2024 bleek dat het vastleggen en registreren onvoldoende eenduidig gebeurde, waardoor aannemelijk is dat de cijfers van dat jaar niet volledig waren. In 2025 is hier structureel aandacht voor geweest binnen managers zorg-, gedragsdeskundigen- en teamoverleggen. Dit heeft geleid tot meer bewustwording en daardoor ook een toename in het aantal geregistreerde maatregelen. Een deel van deze maatregelen werd mogelijk al eerder toegepast, maar niet consequent of volledig in het dossier vastgelegd.

Daarnaast heeft de invoering van de Bestuurlijke Afspraken Wet zorg en Dwang in 2025 bijgedragen aan een toename in geregistreerde maatregelen. Sinds het derde kwartaal van 2025, is vanwege de complexiteit en de zwaarte van de rol van zorgverantwoordelijke Wzd, bewust gekozen om deze rol bij gedragsdeskundige te beleggen in plaats van de persoonlijk begeleider. Dit heeft geleid tot een verschuiving in verantwoordelijkheid en tot een meer deskundige en eenduidige vastlegging van de maatregelen.

Bovendien is registreren in ONS gebruiksvriendelijker geworden en is intern afgesproken dat bij de start van ingaan bestuurlijke afspraken alle maatregelen correct geregistreerd moesten zijn.

Ten slotte heeft het inspectiebezoek in 2025 ook bijgedragen aan een inhaalslag in het vastleggen van maatregelen, met name op locatie Homerus. Naar aanleiding van de bevindingen is scherper gekeken naar onderbouwing en registratie en bestaande praktijken, wat heeft geleid tot aanvullende vastlegging in ONS.

Toename specifieke maatregelen

De grootste toename is te zien binnen de categorie van 'Beperking van de bewegingsvrijheid', zowel bij de mechanische- en lichamelijke fixatie als bij overig. Ook deze stijging duiden wij grotendeels als gevolg van toegenomen bewustwording en verbeterde registratie. Er is specifiek aandacht geweest voor het besef dat gesloten deuren als onvrijwillige zorg moet aangemerkt worden. De aanname dat dit een huisregel kan zijn, kwam regelmatig voor. Door dit expliciet te benoemen en te bespreken, zijn maatregelen correct vastgelegd en wordt het Wzd-stappenplan nu gevolgd. Dit blijft aandacht behoeven.

De toename binnen 'Toezicht-overige domotica' hangt samen met de ouder-wordende cliëntenpopulatie en achteruitgang in gezondheid, waardoor inzet van ondersteunende toezichtmaatregelen noodzakelijker is geworden.

Bij de categorie 'insluiting' is een stijging te zien van 0 naar 6 maatregelen te zien. Na analyse blijkt dat 3 van deze maatregelen onjuist geregistreerd waren en feitelijk onder 'beperking van de bewegingsvrijheid' vallen. Dit is halverwege het jaar gecorrigeerd. Het blijft van belang deze categorie ook in 2026 specifiek te monitoren, om zo te kunnen bekijken of er sprake is van een

tijdelijke toename op basis van individuele clientproblematieken, of dat er een andere verklaring hiervoor is.

Duiding op locatieniveau

Op locatieniveau is de duiding voor de meeste locaties overeenkomstig met de hierboven beschreven ontwikkelingen.

Voor locatie Homerus is er sprake geweest van een inhaalslag in registratie na het inspectiebezoek, wat de stijging verklaart.

Op locatie Sint Maartensweg/Brinklaan is de stijging grotendeels te verklaren door de veranderde zorgvragen bij individuele cliënten, onder andere als gevolg van ouder worden en ziekte.

Bij de cliënten die ambulante ondersteuning thuis ontvingen, was in 2025 (net als in 2024) geen sprake van toepassing van onvrijwillige zorg.

Uitgevoerde acties in 2025 gericht op het voorkomen van onvrijwillige zorg

In 2025 is er een duidelijke kwalitatieve verbeterslag gemaakt in het registreren en evalueren van onvrijwillige zorg, met nadruk op het inzetten van het Wzd-stappenplan en het zo spoedig mogelijk afbouwen van maatregelen waar mogelijk. Er is specifieke aandacht voor geweest voor open en gesloten deuren; dit krijgt in 2026 een vervolg binnen een project.

Vanaf november 2025 werkt De Passerel volgens de bestuurlijke afspraken Wet Zorg en Dwang, wat heeft bijgedragen aan vermindering van de administratieve lasten en betere inzet van deskundigheid. De rol zorgverantwoordelijke is belegd bij de gedragsdeskundige, gezien de complexiteit en verantwoordelijkheid die onvrijwillige zorg met zich meebrengt

Een deel van de nieuwe medewerkers is door de Wzd-functionaris geschoold. In 2025 zijn minder scholingen verzorgd dan 2024, omdat is gewacht met het aanbieden totdat de Bestuurlijke Afspraken waren ingevoerd waren en de scholing hierop was aangepast. Daarnaast is voor alle medewerkers de VGN e-learning Wzd beschikbaar, toegespitst op de doelgroep.

De Wzd-commissie is in 2025 vier keer bijeengekomen. In het laatste kwartaal is er ook een Persoonlijk Begeleider aangesloten, om zo een brede vertegenwoordiging vanuit de organisatie te borgen. Dit wordt in 2026 voortgezet. Daarnaast is er geregeld aanvullend overleg geweest over de voorbereiding en de implementatie van de bestuurlijke afspraken.

De samenwerking met de Clientvertrouwenspersoon Wzd (CVP Wzd) is gecontinueerd. De CVP is in 2025 op alle geregistreerde Wzd-locaties geweest. Er hebben 36 bezoeken en 21 voorlichtingen plaatsgevonden en er hebben 2 cliënten in totaal 3 ondersteuningsvragen bij de CVP neergelegd. De CVP is overal hartelijk ontvangen en de contacten verliepen soepel. In het jaarlijkse jaargesprek met de CVP is teruggeblikt op de ervaringen en bevindingen over 2025. In dit gesprek zijn signalen, observaties en aandachtspunten ten aanzien van onvrijwillige zorg binnen De Passerel besproken. De CVP geeft aan dat het bewustzijn rondom onvrijwillige zorg toeneemt en dat zij op de locaties openheid en bereidheid tot gesprek ervoer. Tegelijkertijd wordt benoemd dat onvrijwillige zorg nog niet altijd als zodanig wordt herkend.

Verdere zichtbaarheid en bekendheid blijft daarom een aandachtspunt. De bezoeken van de CVP dragen bij aan bewustwording.

Daarnaast zijn 'kletsporten Wzd' ontwikkeld als gespreksinstrument ter deskundigheidsbevordering in teams; deze worden in 2026 ingezet. Ook is er externe WZD-scholing gevolgd door de WZD-functionaris.

In 2025 is het projectvoorstel 'Passende vrijheid binnen de Passerel' ingediend en goedgekeurd. Dit project vormt een logisch vervolg op leer- en ontwikkelpunten uit 2024 en 2025 en richt zich op het versterken van professioneel handelen rond passende vrijheid en onvrijwillige zorg. De uitvoering vindt plaats in de tweede helft van 2026.

Leer-, ontwikkel- en actiepunten 2026

- Voortzetten van de kwalitatieve verbeterslag in het registreren, evalueren en afbouwen onvrijwillige zorg.
- Blijvend inzetten op bewustwording vrijwillige zorg binnen alle teams.
- Jaarlijks vooruitplannen van Wzd-scholingen; minimaal 4 scholingen per jaar (is per kwartaal 2026 ingepland).
- Uitbreiden van teamscholingen en aanvullende deskundigheidsbevordering, waaronder inzet van kletsporten.
- Starten en uitvoeren van het project Passende Vrijheid binnen de Passerel.
- Werving van een vaste persoonlijk begeleider voor deelname Wzd-commissie.
- Aandachtspunten inspectiebezoek omzetten naar organisatie breed verbeterplan en uitvoeren.
- Verder vergroten van zichtbaarheid de CVP-Wzd binnen de organisatie. Denk aan: informatie in nieuwsbrief, een voorlichting in verwantenraad, aansluiten cliëntenraad en aansluiten bij een bewonersoverleg bij niet-geregistreerde Wzd locaties.